

مصداق شاد زیستن در زندگی حضرت فاطمه(س)

نگرش‌ها و بنیان‌های فکری افراد است که زمینه، دلایل و نحوه شاد زیستن آنها را تعیین می‌کند؛ بر همین اساس با درک بنیان‌های فکری حضرت زهرا(س) می‌توان چگونه شاد زیستن ایشان را درک کرد.

نگرش‌ها و بنیان‌های فکری افراد است که زمینه، دلایل و نحوه شاد زیستن آنها را تعیین می‌کند؛ بر همین اساس با درک بنیان‌های فکری حضرت زهرا(س) می‌توان چگونه شاد زیستن ایشان را درک کرد.

حجت الاسلام علیرضا قبادی جامعه شناس و کارشناس دین‌حجت الاسلام علیرضا قبادی، جامعه شناس و کارشناس دین، در ادامه سلسله یادداشت‌هایی که با محور ظرفیت‌های شادی بخش در اسلام و تشیع، به مناسبت فرارسیدن میلاد پربرکت حضرت فاطمه(س) یادداشتی در اختیار ایکن‌ا قرار داده است که در ادامه با هم می‌خوانیم.

سالروز ولادت سرآمد بانوان جهان، حضرت فاطمه زهرا(س) را تبریک و شادباش می‌گوییم. چنین مناسبتی، در کشور ما روز مادر و روز زن نیز نامگذاری شده است. این جایگاه والا و قدسی را به همه مادران و زنان ارجمند این مرز و بوم نیز تبریک می‌گوییم. شاید این ادعا گزاف نباشد که گفته شود این روز، این ظرفیت را دارد که جزء شادترین روزهای سال در کشور باشد.

البته به شرطها و شروطها؛ زیرا دلایل و بهانه‌های فراوانی برای ابراز شادی و شادمانی در این روز تجمیع شده است، هم میلاد ام‌الائم حضرت زهرا(س) است و هم روز قدردانی و حق‌شناسی از مادران و زنان است که همه جامعه نسبت به این حق‌شناسی وقوف و گرایش دارند.

تقریباً نیمی از جمعیت کشور نیز در این قدرشناسی سهیم اند و صحیح‌تر این است که گفته شود همه جامعه در این شادی به نحوی مشارکت دارند. سخن گفتن بیش از این درباره ظرفیت شادی بخشی این مناسبت، ما را از سلسله گفتارهایی که وعده داده بودیم در اعیاد و ولادت‌ها (ظرفیت‌های شادی‌آفرین) مطرح کنیم، باز می‌دارد.

همانگونه که استحضار دارید، تاکنون درباره مفهوم شادی، جایگاه شادی از منظر اولیای الهی، اهمیت آن در فرهنگ دینی و اسلامی و ضرورت آن در جامعه کلیاتی تقدیم شد، یکی از مفروضات بحث گذشته، شاد زیستی ائمه(ع) و توصیه آنان به زیست شادمانه است. این گذاره تامل در این پرسش را موجه می‌سازد که چگونه زندگی پر رنج و محنت و رویدادهای غم‌انگیز لااقل در برهه‌هایی از دوران زندگی اولیای خاص الهی از جمله حضرت فاطمه(س) با شادی زیستی و نشاط و ... سازگار است تا در ذیل آن تجویزهای شاد زیستن آنان سرلوحه زندگی قرار گیرد؟

برای پاسخ به پرسش مزبور لازم است یادآوری شود که اولاً «شاد زیستی» تعریف واحدی ندارد، ثانیاً شادی سطوح و مراتبی دارد و ثالثاً دریافت پاسخ این پرسش معطوف به آشنایی با افق و بنیان‌های فکری و نظری اولیای الهی است.

بنیان‌های فکری و نظری که نقش تبیین‌کننده و تعیین‌کننده‌ای در شناخت سایر اندیشه‌ها و رفتارها از جمله درباره پرسش مزبور دارند بدین معنا که شناخت آن بنیان‌های فکری و اعتقادی مسیری برای شناخت سایر فکرها و رفتارها از جمله ضرورت شاد زیستن، تعریف و ماهیت شادی، مراتب شادی و عوامل شادی‌آفرینی است. به طور مثال حسب اینکه ما چه معنایی از زندگی داریم، مشخص می‌کند که ما چه چیزهایی را در زندگی ارزشمند می‌دانیم و رضامندی ما با چه چیزهایی حاصل می‌شود و به تبع آن چه تعریف و مصداقی برای شادی قائل هستیم.

این امر نباید چندان بعید به نظر برسد، همچنانکه بر اساس اینکه شادی از کدام منظر نظری، روانشناختی، فلسفی، جامعه‌شناختی، دینی و اسلامی نگریسته شود، سطح، قلمرو و عوامل شادی‌آفرینی نیز متفاوت می‌شود. حتی در درون هر یک از رویکردهای نظری مزبور نیز گاهی مصداق و سطوح شادی متفاوت می‌شود از این رو اگر شادی را یک حس (روانشناختی) و یا نحوه‌ای از تعامل اجتماعی (جامعه‌شناختی) یا در یک جهان بینی (دینی و اسلامی) یا در پیوند با معنایی از زندگی (فلسفی) و... در نظر بگیریم، ماهیت شادی و عوامل شادی‌آفرینی و هم تجویزهایی که برای نحوه شاد زیستن ارائه می‌شود، در رویکردهای مزبور متفاوت است.

یکی از بنیادی‌ترین و اساسی‌ترین بنیان‌های فکری و نظری که می‌توان نگاه همگان از جمله نگاه حضرت فاطمه(س) را نسبت به سایر نگرش‌ها و رفتارها از جمله موضوع شادی ردیابی کرد، آگاهی از نگرش و بنیان اندیشه ایشان در اینکه آن حضرت چه

معنایی را برای زندگی در نظر گرفته است، دارد. با آگاهی از این بنیان فکری می توان فهمید که آن حضرت چگونه به شاد زیستی نظر دارد و عوامل و مصادیق شادی را در چه چیزهایی می داند؟ بحث درباره اینکه حضرت فاطمه (س) چه معنایی از زندگی دارد، مستقل از این گفتار است که انشاءالله باید در جای خود به آن پرداخته شود.

این گفتار را با ذکر نمونه ای از نوع متعالی شادی آفرینی آن حضرت پایان می دهیم. در منابع تاریخی آمده است که رسول خدا(ص) در شب عروسی حضرت فاطمه(س) همراه جهیزیه او، پیراهنی تازه تهیه کرد تا آن حضرت آن را در شب عروسی بپوشد، وقتی حضرت فاطمه(س) با لباس نو به منزل حضرت علی(ع) رسید و مراسم جشن پایان یافت، فقیری بر در خانه آمد و اظهار نیاز کرد و گفت: ای اهل خانه گرسنه و عریانم به من غذا داده و لباسی برای پوشیدن به من دهید.

حضرت فاطمه(س) از غذای عروسی برای آن فقیر کنار گذاشت و لباس عروسی را از تن بیرون آورد و به فقیر بخشید و آنگاه آیه زیر را تلاوت فرمود که به نیکی نمی رسید، مگر زمانی که از آنچه دوست دارید، انفاق کنید. اهدای خاطره انگیزترین لباس زندگی (شب ازدواج) به فقیر، اوج ایثار و انفاق آن حضرت را نشان می دهد، که هم برای آن حضرت و هم برای سائل شادی و شادمانی فراوانی به همراه داشت.